

روحانی مآبان

درآمدی بر گونه‌شناسی
جریان‌های غیرانقلابی در حوزه

محمد ملک‌زاده

www.ketab.ir

روحانی مآبان

| سرشناسه: ملک‌زاده، محمد ۱۳۵۰ - | عنوان و نام پدیدآور: روحانی مآبان: درآمدی بر گونه‌شناسی جریان‌های غیرانقلابی در حوزه / محمد ملک‌زاده. | مشخصات نشر: قم: انتشارات شهید کاظمی، ۱۴۰۰. | مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص. ۱۴، ۵۰×۲۱ س. م. | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۵-۰۴-۱ | وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا | یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۱۱-۲۲۰. | عنوان دیگر: درآمدی بر گونه‌شناسی جریان‌های غیرانقلابی در حوزه. | موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- روحانیت / Iran -- Clergy -- Islamic Revolution, 1979 -- History | موضوع: روحانیت -- ایران -- فعالیت‌های سیاسی / Iran -- Political activity -- Clergy / حوزه‌های علمیه -- ایران -- هدف‌ها و نقش‌ها / *Aims* -- Islamic theological seminaries -- and objectives -- Influence -- Iran -- موضوع: ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ -- روحانیت / Clergy -- Islamic Republic, 1979 -- History -- ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ -- جناح‌های سیاسی / -- Islamic Re -- History -- Iran -- Political wings -- public, 1979 | رده‌بندی تجاری: DSR ۹۵۶۲ | رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲ | شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۸۶۰۱۸ | اطلاعات کاربرد کتابشناسی: فیبا |

| نویسنده: محمد ملک‌زاده | ناشر: شهید کاظمی | نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۴۰۰ | شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه | قیمت: ۵۶،۰۰۰ تومان | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۵-۰۴-۱ | مدیریت هنری و آماده‌سازی: مؤسسه شهید کاظمی |

| دفتر مرکزی نشر و پخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول، فروشگاه ۱۳۱ |

| شماره تماس: ۰۲۵-۳۷۸۴۰۸۴۴-۶ |

| سامانه پیام‌کوتاه: ۳۰۰۱۴۱۴۴۱ | www.manvaketab.ir

@nashreshahidkazemi

باشگاه
مخاطبان

فهرست

مقدمه	۱۱
الف) مفهوم‌شناسی انقلاب	۱۳
ب) حوزه انقلابی و حوزه غیرانقلابی	۱۶
ج) مفهوم حوزه انقلابی	۱۸
۱. حوزه به مثابه نهادی ذیل انقلاب و مجموعه نظام	۱۹
۲. انقلابی بودن علوم حوزوی	۲۰
۳. انقلابی بودن عناصر حوزوی و مجموعه روحانیت	۲۱
د) تفکرات غیرانقلابی در حوزه	۲۲

فصل اول:

جریان تقدس‌نمایان متحجر	۲۵
هشدار امام علیه السلام نسبت به جریان «تقدس‌نما» در حوزه‌ها	۲۶

فصل دوم:

جریان غیرسیاسی و سکولار	۳۱
-------------------------	----

- گفتار دوم: جریان خوش بین به الگوی توسعه و تمدنی غرب ۱۱۱
- الف) رویکرد به غرب در دولت های آقای هاشمی و روحانی ۱۱۲
- ب) غرب گرایی در گفتمان دولت اصلاحات ۱۱۶
۱. غرب در اندیشه سیاسی آقای خاتمی ۱۲۱
۲. بررسی مفهومی برخی اصطلاحات غربی در اندیشه تلفیقی آقای خاتمی ۱۲۴
- ۱-۲. اصلاحات ۱۲۴
- ۲-۲. جامعه مدنی ۱۲۵
۳. اصول فکری جریان مدعی اصلاحات ۱۲۸
- ۱-۳. شعار قانون گرایی ۱۲۸
- ۲-۳. آزادی اندیشه و بیان ۱۳۰
- ۳-۳. عدم اعتقاد و پابندی به ولایت فقیه ۱۳۲
- ۴-۳. رویکرد غیردینی به سیاست خارجی ۱۳۳
- ۵-۳. گرایش به پلورالیسم و اعتقاد به قرانت های مختلف از دین ۱۳۴
- ۶-۳. قدیمی دانستن سنت های دینی و لزوم تطبیق آنها با اندیشه های مدرن ۱۳۶
- ۷-۳. عدم اعتقاد به اجرای فریضه امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۷

فصل ششم:

- جریان التقاطی ۱۴۱
- گفتار اول: جریان التقاطی کسروی ۱۴۱
- گفتار دوم: جریان التقاطی فرقان ۱۴۵

فصل هفتم:

- جریان اشرافی گری و تجمل گرایی در حوزه ۱۴۹
- رواج فرهنگ تجمل گرایی در دولت آقای هاشمی ۱۵۱

فصل هشتم:

- جریان بی بصیرت ۱۵۵

آقای منتظری، مصداق عالم بی بصیرت ۱۵۶

فصل نهم:

- جریان قاعدین (جریان مخالف تأسیس نظام اسلامی در عصر غیبت) ۱۶۳
- انجمن حجتیه، تشکلی در مقابل انقلاب ۱۶۳
- افکار غیر انقلابی انجمن حجتیه ۱۶۵
۱. مخالفت با تشکیل حکومت اسلامی ۱۶۵
۲. عدم اعتقاد به ولایت فقیه ۱۶۶
۳. اعتقاد به جدایی دیانت از سیاست ۱۶۶
۴. افزایش معصیت برای ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ۱۶۷

فصل دهم:

- جریان شبه سلفی یا تجدیدنظر طلب در عقاید شیعه ۱۶۹
- الف) شیخ هادی نجم آبادی ۱۷۲
- ویژگی های شخصیتی و اعتقادی شیخ هادی نجم آبادی ۱۷۴
۱. انتقاد از شیعه در موضوعات شفاعت، توسل و عزاداری ۱۷۷
۲. طعنه و توهین به علما ۱۷۸
- ب) اسدالله خرقانی ۱۸۰
- ویژگی های شخصیتی و اعتقادی خرقانی ۱۸۱
- ج) شیخ ابراهیم زنجانی ۱۸۳
- ویژگی های شخصیتی - اعتقادی شیخ ابراهیم زنجانی ۱۸۴
۱. خودشیفتگی و غرور ۱۸۴
۲. دوگانگی و عدم توازن در شخصیت ۱۸۴
۳. گرایش به اندیشه های وهابی و سلفی ۱۸۶
- ۳-۱. توهین به علمای شیعه ۱۸۶
- ۳-۲. شرک خواندن توسل به ائمه ۱۸۷
- ۳-۳. تمسخر زیارت ائمه علیهم السلام و بیهوده خواندن آن ۱۸۷

۱۸۸.....	۳-۴. توهین به مجالس عزاداری و روضه خوانی
۱۸۹.....	د) محمد خالصی زاده
۱۹۲.....	هم شریعت سنگلجی
۱۹۳.....	ویرگی های شخصیتی و اعتقادی شریعت سنگلجی
۱۹۵.....	و) شیخ علی اکبر حکمی زاده
۱۹۸.....	ز) سید ابوالفضل برقی
۱۹۹.....	ویرگی های شخصیتی و اعتقادی برقی
۲۰۰.....	ح) محمد جواد غروی اصفهانی
۲۰۳.....	ط) مصطفی طباطبایی
۲۰۴.....	ویرگی های شخصیتی و اعتقادی طباطبایی
۲۰۵.....	اصول مشترک جریان تجدیدنظر طلب
۲۰۵.....	۱. ضدیت با روحانیت و مرجعیت شیعه
۲۰۶.....	۲. تکرار عقاید سلفیه و وهابیت
۲۰۶.....	۳. تأکید بر قرآن بدون احادیث
۲۰۶.....	۴. تأیید پذیری از جریان روشن فکری دینی
۲۰۹.....	نتیجه گیری
۲۱۱.....	فهرست منابع
۲۱۱.....	منابع فارسی و عربی
۲۲۰.....	نشریات و سایت ها

مقدمه

تأکید حضرت آیت الله خامنه‌ای بر مسئله حفظ هویت انقلاب از طریق انقلابی بودن و انقلابی ماندن را باید یکی از دغدغه‌های اساسی ایشان به‌ویژه پس از پذیرش مسئولیت خطیر رهبری جمهوری اسلامی ایران دانست. این موضوع همواره یکی از موضوعات ثابت مطالبات آیت الله خامنه‌ای در دوره رهبری ایشان بوده است و در مقاطع مختلف همواره تأکید ویژه‌ای بر لزوم صیانت از شور انقلابی، روحیه انقلابی، انقلابی عمل کردن و انقلابی‌گری داشته‌اند. آیت الله خامنه‌ای معتقدند که انقلاب اسلامی بر مبنای سه رکن «مذهب»، «رهبری» و «مردم» شکل گرفته است و دلیل اصلی پیروزی انقلاب اسلامی را باید در ویژگی «انقلابی بودن» هر سه رکن مذکور جستجو کرد؛ از این رو انقلابی بودن را نباید به دوران مبارزه برای پیروزی نهضت و یا دوران رهبری بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران منحصر کرد؛ بلکه آن ویژگی مثبتی است که باید در تمام دوران حیات بشری جریان داشته باشد؛ لذا ایشان تنه‌آه راه پیشرفت و ترقی جمهوری اسلامی را حفظ روحیه انقلابی‌گری و تلاش و کوشش برای

انقلابی ماندن در دوره کنونی دانسته و تأکید می‌کنند که باید ضمن آشنایی با ویژگی‌ها و شاخصه‌های انقلابی بودن، از آن برای پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی بهره گرفت.

آیت‌الله خامنه‌ای مصادیق انقلابی بودن را در چهارچوب معنایی مکتب امام علیه السلام و انقلاب و اعتقاد راسخ آن بزرگ‌مرد به اسلام انقلابی و ارزش‌های انقلاب اسلامی که در شاخصه‌هایی نظیر ایمان به خدا، مردم، هدف و مسیر مبارزه خلاصه می‌شود، تحلیل و بررسی می‌کند.^۱ از نظر آیت‌الله خامنه‌ای نظام اسلامی بر مبنای شاخصه‌هایی چون ولایت‌مداری، مردم‌محوری، حفظ استقلال و عدالتخواهی همراه با بصیرت دینی و سیاسی قرار گرفته است. ایشان همچنین انقلابی بودن در این دوره را منوط به هدف‌گیری مستمر آرمان‌ها و همت بلند برای رسیدن به مبنای و ارزش‌های یادشده می‌داند که امروزه به‌عنوان یکی از چالش‌های جدی جامعه اسلامی به‌حساب می‌آید.

از ابتدای پانهادن در مسیر مبارزه با رژیم ستم‌شاهی پهلوی تا سقوط آن رژیم و پیروزی انقلاب اسلامی، همواره گروه‌ها و جریان‌های مخالفی از جمله در میان جریان‌های حوزوی وجود داشته‌اند که با قرارگرفتن در مسیر انقلاب، به شکل‌های مختلف نارضایتی خویش را از این حرکت نشان داده‌اند. اگرچه حضور، پیشگامی و هوشیاری روحانیت اصیل در جریان انقلاب اسلامی ایران را باید یکی از مهم‌ترین علل و عوامل تعیین‌کننده در پیروزی این انقلاب دانست؛ اما در این میان نمی‌توان نقش برخی گروه‌های غیرانقلابی منتسب به حوزه را نیز در ایجاد مانع در مسیر انقلاب از نظر دور داشت. در سلسله مباحث این پژوهش قصد داریم در خلال فهم ماهیت انقلابی‌گری، شاخصه‌ها و ویژگی‌های آن، جریان‌های گوناگون غیرانقلابی حوزوی را مورد مطالعه و بررسی دقیق‌تر قرار دهیم.

۱. دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۱۴ خرداد ۱۳۹۵.